

บทที่ 5

สรุปผล อกิจกรรม และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้แนวพุทธธรรม ครั้งนี้ มีข้อสรุป อกิจกรรม และ
ข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ประกอบด้วย พื้นที่ และเป้าหมายการวิจัย คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การ
วิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อกิจกรรม และข้อเสนอแนะ มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

พื้นที่ และเป้าหมายการวิจัย

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
3 แห่ง จำแนกกลุ่มตามขนาดเล็ก ขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

คำถามการวิจัย

การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสม มีกระบวนการอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของ
ผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- เพื่อเตรียมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้แนวพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มี 2 ระยะ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญ
ของผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการจด
บันทึก (Journal)

ระยะที่ 2 เสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้แนวพุทธธรรม โดยใช้การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) การจดบันทึก(Journal) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-Interview) การทดลองปฏิบัติ และตอบบทเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

- 1) สังเคราะห์แนวคิดทุกผู้เกี่ยวกับสมรรถนะสำคัญ และแนวคิดเชิงพุทธ เพื่อนิยามศัพท์สำหรับกำหนดกรอบการทำงานทำวิจัย
- 2) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนจากกลุ่มครูผู้บริหาร ในเบตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อทราบสภาพปัจจุบัน
- 3) สนทนากลุ่มย่อยและจดบันทึก เพื่อต้องการทราบปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนา

ระยะที่ 2 เสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยใช้แนวพุทธธรรม มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

- 1) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาแนวคิดเชิงพุทธ และหลักพุทธธรรม
- 2) สังเคราะห์พุทธธรรมจำแนกกำหนดเป็นกิจกรรม เพื่อนำไปปฏิบัติ
- 3) สรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม
- 4) ตอบบทเรียนเพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียน
- 5) สังเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยใช้แนวพุทธธรรม

ผลที่เกิดจากการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยใช้แนวพุทธธรรม

จากการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยใช้แนวพุทธธรรม ผลที่เกิดผ่านการลงทะเบียนผลด้วยมุมมองของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีดังนี้

1. สะท้อนผลจากผู้บริหาร พนวฯ

การพัฒนาผู้เรียน โดยให้เด็กทำกิจกรรม เป็นแนวทางที่ดี ช่วยให้เด็กมีทักษะชีวิต รู้จักแก้ปัญหา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเรื่องใกล้ตัวมาให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติ เป็นวิธีที่แบบยก

2. สะท้อนผลจากครู พนวฯ

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เด็กเกิดความรัก ความผูกพันต่อกันและกัน เพราะได้ทำกิจกรรมร่วมกันตลอด ปรึกษาหาหรือ แก้ไขปัญหาร่วมกันตลอดเวลา เกิดความภาคภูมิใจในตัวเองและตัวผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

3. สะท้อนผลจากผู้ปกครอง พนวฯ

เป็นวิธีการสอนที่ดี ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ มีสัมมาคาระ

4. สะท้อนผลจากนักเรียน พนวฯ

การสอนลักษณะนี้ ทำให้เกิดความสนุกสนาน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก เกิดความตั้งใจเรียน ทำให้เห็นคุณค่าของห้องถังถ้นทางจากสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติไปถึงตัว

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยในประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น ประกอบด้วย สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเสริมสร้าง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้แนวพุทธธรรม กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยใช้แนวพุทธธรรม และการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเชิงประจักษ์

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีข้อค้นพบ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครรและผู้บริหาร ยังมุ่งประเด็นไปที่ผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแยกส่วนกัน สมรรถนะสำคัญเป็นเรื่องของความสามารถที่เกิดกับผู้เรียนจนคลายเป็นอุปนิสัยฝ่ายดี ยกตัวอย่างเช่น การล้างจาน การกวาดบ้าน จะประเด็นที่เด็กทำงานบ้านไม่เป็น หรือไม่มีทักษะการทำงาน เช่น การล้างจาน การกวาดบ้าน จะคาดหวังให้ผู้เรียนต้องถ้าง ต้องกดดัน ด้วยการสั่ง ออกกฎหมายให้ทำ แล้วมาพิจารณาความสำเร็จที่เรียกว่า เป็นผลสัมฤทธิ์ โดยการนับจำนวนผู้ที่ถ้าง ที่กวาด คงไม่ใช่แนวทางที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่องและเรียนรู้ตลอดชีวิต การจะให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะ ภาระบ้านเป็นนั้น สิ่งสำคัญจะต้องถูกขับอกมาจากแรงผลักดันภายในของผู้เรียน โดยที่ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ และเกื้อหนุนพลังภายในของผู้เรียนออกมานำให้ได้

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งจากการวิจัย คือ ความต้องการให้เสริมสร้าง

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความต้องการที่ครูเห็นว่ามีความจำเป็นมากที่สุดที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพราะในปัจจุบันเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาถูกบังคับให้เรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องเรียนให้ครบในรอบสัปดาห์ ซึ่งว่างที่จะช่วยบ่มเพาะเด็กให้เกิดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตภายในโรงเรียน มีน้อยมาก การสอนของครูก็สอนตามตารางเน้นการให้ความรู้ แต่ขาดการฝึกฝน ถ้าหากการฝึกฝนในเรื่องใดๆ แล้ว การดำเนินชีวิตก็เป็นอยู่อย่างยากลำบาก ดังที่พระพรมพุทธธรรม (ป.อ.ปยุตโต. 2553 : 2-3) ได้เสนอแนะไว้ว่า “การดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องเรียนรู้ต้องฝึกทั้งหมด ซึ่งเป็นหลักการของพระพุทธศาสนาที่สอนตามธรรมชาติว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึกและฝึกได้ ฝึกให้ดำเนินชีวิตได้ดียิ่งขึ้น จะได้มีความสุข มีชีวิตที่ดีงาม เป็นอิสระ และอยู่ร่วมกัน ได้อย่างมีสันติสุขในสังคมและในโลก” สมดังพุทธพจน์ที่ว่า ทนโโตร เสนโญ มนุสสatesu ในหมู่มนุษย์นั้น ผู้ที่ฝึกแล้วเป็นผู้ประเสริฐ

2. กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการศึกษากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีข้อค้นพบ ดังนี้

จากการวิจัยได้นามาซึ่งข้อค้นพบที่สำคัญ คือ การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเชิงประจักษ์โดยใช้แนวพุทธธรรม มีองค์ประกอบก่อให้บ้าน วัด โรงเรียน และพุทธธรรม โดยให้น้ำหนักที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วยกิจกรรมต่าง ๆ จะเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ต้องเกิดจากการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และส่งผลไปถึงการดำรงชีวิตในครอบครัวของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของพระพรมพุทธธรรม (ป.อ.ปยุตโต. 2553 : 5) ที่สอนว่า “พอเด็กเกิดมาลีมตาๆ โลก การศึกษาก็เริ่ม เด็กจะเห็นโลกและมองโลกอย่างไร ก็อยู่ที่พระพรมพุทธธรรมคือพ่อแม่จะแสดงชักนำให้ การศึกษาเดินหน้าไป การศึกษารือเรื่องต่าง ๆ จึงต้องเริ่มต้นตั้งแต่ที่บ้าน โดยการนำของพ่อแม่ที่แน่แท้ “เป็นครุคนแรกของลูก” ซึ่งการศึกษานั้นจะต้องมีพุทธธรรมกำกับประจำไว้ จะช่วยหล่อหลอมให้มีทักษะชีวิต กิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ สามารถเผชิญสถานการณ์อย่างเข้าใจ ความสัมพันธ์ ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเชิงประจักษ์ในที่สุด

ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การหินยกเรื่องไกลตัวของผู้เรียน มาสังเคราะห์เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ จนเกิดสมรรถนะสำคัญเชิงประจำกษ์ได้ ยกตัวอย่าง กิจกรรมกินอิ่มดีมีค่า ที่ทดลองกับนักเรียนให้ประกอบอาหารประเภทสั่นคำ ปลาบ่าง พอ ครูตามว่า จะประกอบอาหารต้องเตรียมอะไรบ้าง นักเรียนสามารถตอบได้ว่า เครื่องปุง และวัสดุ อุปกรณ์ใช้ทำอาหารมีอะไรบ้าง และสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม นักเรียนบางคนใช้มีดสับ มะลอกอพลาด โคนมือตอนเอง เพราะประมาณหาดสัมมาสติ และสัมมาสามาชี ครูต้องให้คำแนะนำ บางกลุ่มประกอบอาหารเสร็จเร็ว เพราะแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบนักเรียนที่ทำหน้าที่ย่างปลา สามารถตอบได้ว่า ทำไม่ต้องใช้ไมไฟทำเป็นไมย่าง เพราะไมไฟเป็นไมกินได้ และ หาได้ยากใน บริเวณนี้ และในการย่างปลาและนักเรียนสามารถทำวัสดุแทนเตาบ่าง คือใช้เศษก้อนอิฐ ก้อนหิน มาทำ เป็นเตาบ่าง เมื่อประกอบอาหารเสร็จแล้ว นักเรียนในแต่ละกลุ่มรู้จักที่จะแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ เป็นเตาบ่าง เมื่อประกอบอาหารเสร็จแล้ว นักเรียนในแต่ละกลุ่มรู้จักที่จะแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ คนหนึ่งเตรียมอาหาร คนหนึ่งปูเสื่อ อีกคนเก็บเศษขี้นยะ อีกคนเตรียมน้ำดื่ม ทุกคนประกอบ อาหารและรับประทานอาหารอย่างมีความสุข ซึ่งความสุขที่เกิดจากแรงผลักดันภายในร่างกายของ ตนเอง ผ่านประสบการณ์การทำงานร่วมกับผู้อื่นนี้ พระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุกทุโถ. 2546 : 21) เรียกว่า ความสุขในบ้านที่แท้จริง คือ ความสุขในใจ ในร่างกายของตนเอง เป็นสภาพ จิตที่มีความอิ่มใจ ปลางปลื้มใจ และสงบเย็น

3. การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเชิงประจำกษ์

การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเชิงประจำกษ์ จากการสะท้อนผล ผ่านนุมนมอง ของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียน เช่น

“วิธีการสอนเด็กแบบนี้ ดีมาก ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตจากเรื่อง จ่ายๆ ในชีวิตประจำวันของตนเอง และจากวิถีชุมชนของตนเอง”

“การนำเรื่องไกลตัวมาให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติ เป็นวิธีที่แบบบลเด็กนักเรียนไม่ เคยเห็นให้ทักษะครูเลย ก็มีพฤติกรรมเปลี่ยนไป รู้จักยืนให้ทักษะเป็น”

“ที่หลังบ้านผมมีต้นกล้วยหลายต้น ไม่เคยคิดที่จะใช้ประโยชน์จากมันเลย เพราะฟ่อแม่ผม ไม่เคยแนะนำไม่เคยพาผมทำ พอมีได้เข้าร่วมกิจกรรมกับครู ตอนวันแม่ผมไม่ ต้องไปซื้อพานนายศรีที่ตลาด ผมทำเองได้จาก ใบกล้วยหลังบ้าน”

“จากที่ไม่เคยฟังคำสั่งสอนของ พ่อแม่ ไม่ค่อยฟังเท่าไหร่ แต่ตอนนี้ท่านพูดอะไร ก็จะตอบฟัง ค่อยทำตาม ช่วยงานพ่อแม่บุ่งข้าว ล้างถ้วย ล้างจาน 瓜ดบ้าน อยากให้มีกิจกรรมอย่างนี้ บ่อยๆ และอยากเชิญ ทุกคนมาทำกิจกรรมร่วมกันค่ะ”

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนถือเป็นเรื่องใหม่ การจะประเมินความสามารถของผู้เรียนนั้น จากการวิจัยได้ข้อค้นพบว่า การประเมินจะต้องประเมินในลักษณะเชิงประจักษ์ เพชรบุรีสถานการณ์เชิง ทดสอบปฏิบัติ และสะท้อนผลผ่านมุมมอง ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวนักเรียนเอง โดยครูหรือผู้รับผิดชอบจะต้องมีแบบฉบับนักเรียน หรือสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ยกตัวอย่างกิจกรรม เก้าอี้ปูนนี้ ครูอธิบายให้นักเรียน กลุ่มเป้าหมายทราบถึงความสำคัญของการแสดงความเคารพ และทราบถึงความหมายของคำว่า ปูนนี้ คือ บุคคลที่เราการแสดงความเคารพไม่ว่าจะเป็นเพื่อน พี่ ครู ผู้ปักกรอง หรือผู้ใหญ่ ผู้ที่มีอายุมากกว่าเรา แล้วให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายลองปฏิบัติตัวอย่างการแสดงความเคารพด้วยการ ไหว้พร้อม คำทักทาย “สวัสดีครับ” “สวัสดีค่ะ” อย่างสุภาพ เสร็จแล้วให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าว ไปปฏิบัติจริง โดยให้เขียนเข้าແכוอย่างเป็นระเบียบ รอต้อนรับ ทักทาย และแสดงความเคารพต่อคุณครูที่มาโรงเรียน และผู้ปักกรองที่มาส่งที่หน้าประตูโรงเรียน ให้ปฏิบัติต่อเนื่องกันทุกวัน โดยครูเป็นผู้สังเกตอย่างมี ส่วนร่วมตลอด ผลคือ นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มาโรงเรียนตรงเวลา มีการวางแผน ในกลุ่มกันเองว่า ใจจะรับผิดชอบต้อนรับ ทักทาย และแสดงความเคารพ ในวันอะไรและมีการขยายผลไปถึง นักเรียนกลุ่มอื่นอีก คือ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และซักชวนเพื่อนนักเรียน ตั้งแต่ชั้น ป.2 – ป.6 มาร่วมทำกิจกรรมนี้ได้อย่างคึกคักและต่อเนื่อง

การจะประเมินสมรรถนะสำคัญผ่านกิจกรรมนี้ จะجبันทึกสถิติผู้ปฏิบัติเพียง อย่างเดียวคงไม่เพียงพอ จะต้องมีการทดสอบที่เรียนโดยให้เพชรบุรีสถานการณ์จริง และการประเมิน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนนั้น ควรจะประเมินแบบองค์รวม ไม่ควรแยกส่วนเจาะบรรจุเป้าหมาย ได้ ผลจากการทดสอบที่เรียนและสะท้อนผล ทำให้ทราบถึงคุณธรรม ที่เกิดภายในตัวผู้เรียนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความมีวินัย เช่น

“นักเรียนที่ผ่านกิจกรรม ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมดีขึ้น รู้จักเก็บอุปกรณ์ที่ใช้แล้วไว้ ที่เดิม อย่างเป็นระเบียบ เช่น ไม่กวนด้วย เลือฟ้าชุดนักเรียน ตลอดถึงการแต่งกายสะอาด และเป็น ระเบียบ”

“ตอนแรกก็ไม่คิดว่า จะเกิดผลได้ดีขนาดนี้ เพราะเมื่อครั้งที่ได้สอนหน้ากับผู้วัย ถึงแนวทางแล้ว ก็คิดว่า โรงเรียนไม่มีเวลาที่จะจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้เด็กได้ แต่เมื่อลองให้เด็กปฏิบัติ ดูแล้ว สังเกตพฤติกรรมของเด็ก ดูมีความสุข มีความกระตือรือร้น และที่สำคัญเด็กมีวินัย เลือฟ้า สะอาด

แต่งกายเรียบร้อยมากกว่าแต่ก่อน” ซึ่งการมีระเบียบวินัยนี้บล็อกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดัง โคลงโภกนิติ (พระสมชาย ฐานวุฒิ. 2551 : 69) ที่ว่า

กนต์นคืนหนึ่งช้า	จริงเชียว
คล้ำวิถีโภชน์เดียว	ดูจร้อย
สงสารหมู่พาลเชียว	ทางเนินนานา
เพราะบ่เห็นธรรมน้อย	หนึ่งให้เป็นคุณ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้แนวพุทธธรรม ได้ข้อค้นพบว่า ปัจจุบันผู้เรียนลงทะเบียนกิจวัตรประจำวัน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของตนเอง เช่น การกราดบ้าน ล้างจาน การทักทาย ให้วู้หู้ใหญ่ เป็นต้น การพัฒนาให้เด็กมีความสามารถด้านทักษะชีวิตพื้นฐานเป็นเรื่องที่คุณในพื้นที่ต้องการให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเด็นสำคัญเฉพาะในโรงเรียนอยู่ที่ตัวครู ครุครูรักการเรียนรู้ด้วยบรรยายภาพที่เป็นปั๊สสัทชิ ผ่อนคลาย สงบเย็น สอนແแทรกกิจกรรมเสริมความสามารถด้านการใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และที่สำคัญที่สุดครูต้องมีความพร้อม มีความรู้ ความเข้าใจ อย่างต่อเนื่องแท้เกี่ยวกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้แนวพุทธธรรม ผลกระทบการวิจัยพบว่า ความสามารถที่เกิดกับผู้เรียน เป็นสมรรถนะสำคัญเชิงประจักษ์ เรียงลำดับความสำคัญ คือ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต, ความสามารถในการคิด, ความสามารถในการสื่อสาร, ความสามารถในการแก้ปัญหา, ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สืบเนื่องมาจากกิจกรรมที่สังเคราะห์จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของคนในพื้นที่ ผนวกกับพุทธธรรมที่นำมาเป็นฐานคิด คือมารคเมือง 8 สรุปเป็นชุดกิจกรรมที่สัมพันธ์สอดคล้องกับชุมชนหรือพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยใช้แนวพุทธธรรมนั้น สิ่งสำคัญคือโจทย์การวิจัย ปัญหา หรือความต้องการต้องมาก่อนในพื้นที่ และการปฏิบัตินั้นจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง

จึงจะสามารถพัฒนาให้อย่างสมบูรณ์

การตอบบทเรียน พบว่า การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้แนวพุทธธรรม เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนการทำงาน รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดังนั้นการฝึกให้นักเรียนเพิ่มขึ้นกับสถานการณ์

จริงบ่อย ๆ และต่อเนื่อง ก็จะทำให้นักเรียนเกิดความเคลื่อนไหวในการแก้ปัญหาและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยต้องเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ นำแนวคิดวิชวิทยาการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community- Based Research Methods : CBR) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับพื้นที่หรือชุมชนเป็นสำคัญ ดังนั้นการนำไปใช้ในพื้นที่อื่น บางกิจกรรมควรประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ เช่น กิจกรรมกินอิ่มคือค่า ในงานวิจัยนี้ได้หยิบยกเอกสารประกอบอาหารประเภทส้มตำ ปลาย่าง เพราะหาได้ง่ายในชุมชน หากเป็นพื้นที่ต่างกันก็อาจเปลี่ยนแปลงได้

ในประเด็นกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนควรดำเนินการตามขั้นตอนที่ค้นพบจากการวิจัย ซึ่งเป็นบันได 7 ขั้นนำไปสู่การเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเชิงประจำกษ ดังแผนภาพที่ 14

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยควรให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้

3.1 การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ประเด็นการสังเคราะห์พุทธธรรม มาเป็นฐานคิดในการกำหนดแนวทาง ความมีการใช้พุทธธรรมในหมวดอื่น ๆ เช่น สารลัทธิธรรม ธรรมที่ทำให้นักศึกษาถึงกับอุ่นใจ, ตั้งคหบดี ธรรมอุปการะมวลชน เป็นต้น

3.2 การวิจัยครั้งนี้ เป้าหมายพัฒนาคือโรงเรียนประณีตศึกษา

ควรขยายผลการทำวิจัยไปสู่โรงเรียนมัธยมศึกษา

3.3 ควรทำวิจัยศึกษารายกรณีเฉพาะชั้นเรียน ในประเด็นการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยใช้แนวพุทธธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY